

Nästäppa, rinit

Vårdnivå och samverkan

Primärvård

Primärvården är första instans.

Diagnoser som primärt handläggs på vårdcentral

- Infektiös/postinfektiös rinit.
- Ickeallergisk/vasomotorisk rinit.
- Allergisk rinit.
- Rinits medicamentosa.
- Nästäppa under graviditet.
- Yrkesrelaterad rinit.

Allergimottagning

Behov av hyposensibilisering (barn äldre än 18 år och vuxna).

Barn- och ungdomsmedicinsk mottagning

- Behov av hyposensibilisering.
- Perenn rinit hos barn.
- Misstanke om cystisk fibros.
- Misstanke om primär ciliär dyskinesi (PCD).

Öronmottagning

- Ockluderande näspolypos.
- Symtomgivande septumdeviation. Ensidig, ej sidoväxlande nästäppa med svåra besvär och tydlig septumdeviation på symtomgivande sida.
- Kronisk purulent rinit.
- Misstankt vaskulitsjukdom med näsengagemang, t.ex. granulomatös polyangit.
- Misstanke om tumör (Se Faktadokument Huvud- och halscancer).

Diagnostik och utredning

Rinit är en inflammation av nässlemhinnan som karaktäriseras av ett eller flera av följande symtom: nästäppa, snuva, nysningar och klåda.

Vad ska den primära handläggningen omfatta?

- Anamnes: allergi, rökning, yrke och andra sjukdomar som kan vara av relevans (speciellt astma/ASA-intolerans). Symtomduration, påverkan på livskvalitet, nattsömn. Sidoväxlande, bilaterala eller ensidiga besvär, dygns och årstidsvariation, sekretion, luktpåverkan, tryck/värk/smärta.

- Öron-, näs- och halsstatus: näsan bör alltid undersökas med främre rhinoskopi, spekulum och pannlampa, före och efter avsvällning med nässpray, t.ex. Nafazolin. En digital kontakt är inte rillräckligt.
- Radiologi: vid misstanke om kronisk sinuit, dental sinuit eller polypos gör CT-sinus i primärvården.

Behandling

Många patienter med kroniska besvär av rinit kräver månadslång, ibland livslång behandling med koksaltssköljningar och nasala steroider.

Näspolypos

Nasal steroid (enligt Cosmicmall) och eventuellt tillägg av koksaltlösning intranasalt (spruta Nasaline, 5 dl vatten + 1 tsk salt). Peroral kortisonbehandling bör handläggas inom specialistvården.

Vasomotorisk rinit

- Rökstopp
- Nasal steroid (nasal steroid enligt kategori A kan användas under graviditet)
- Koksaltlösning intranasalt (spruta Nasaline, 5 dl vatten + 1 tsk salt).
- Ipratropiumbromid vid rinnsnuva

Rhinitis medicamentosa

Sluta med andrenerga nässray Koksaltssköljning och nasala steroider. Eventuellt kan perorala steroider användas första veckan i sinuitdos, Prednisolon 5 mg, 5 x 1 i 5 dagar.

Atrofisk rinit

Hos äldre vanligt med kondensbildning i näsan. Del av naturligt åldrande. Behandling är:

- Koksaltssköljningar
- vaselin i främre delen av näsan
- Ipratropiumbromid.

Patientinformation

Se näspolyper under relaterat.

Se nästäppa och snuva under relaterat.

Se vasomotorisk rinit under relaterat.

Mer information

Se öron-, näs- och halssjukdomar, Läkemedelsboken under relaterat.

Se läkemedel vid graviditet och amning, 1177 under relaterat.